

הנשמה חוותה התרוממות רוח

"אש בהרים"

הגדולה לארץ, למסורתה, לנופיה, לחגיה, ללחנים לשירי המשוררים שלנו – ידועה. יחד עם אהבתו הגדולה למחול הקלאסי, המודרני והעממי, נוצר על ידו סגנון חדש, גם עבור הרקדנים שהתמודדו עם התרגילים מ"הפינה", עם המושגים מהעולם הקלאסי במחול ועם הדרישות של יונתן לפרפקציוניזם מחד והבנה פנימית של המשמעויות הנפשיות והרגשיות של המחול שלו, מאידך.

רקדנו בתחושה שאנחנו עומדים לפני משהו חדש, מרגש, מעניין ומאתגר. יונתן היה מפקס בעבודתו ויצר, תוך כדי תרגול ועבודה, יצירות נפלאות וייחודיות לו, ששאבו מהמקורות והמהמתרחש בארץ, ונשאו עיניים לחדש, לבימתי, לגדול ולעשיר בתוכן ובסגנון.

יונתן ידע לאן פניו ואיך הוא רוצה שאנחנו, הרוקדים, נביא את ישראל הצעירה לכל מקום בעולם. ישראל הנשענת על מקורותיה העתיקים, אך בסגנון חדש ובהתמודדות קשה עם המציאות בחיי היום-יום.

החזרות לא היו קלות. "כאבי היצירה" של יונתן נתנו את אותותיהם גם ברגלינו המיובלות ובגוף הדואב, אך הנשמה חוותה התרוממות רוח. החוויה העמוקה שיש בעבודה עם יוצר ואמן נפלא כמוהו היו פיצוי ענק לכל מאמץ או סבל גופני.

יונתן הצליח להרכיב "מיוזיקהולים" – מופעי מחול וזמר מושלמים, איתם הופענו במסעות של שנה ויותר ועמם ייצגנו בכבוד את המדינה שלנו בכל אתר ואתר בעולם, באולמות המפורסמים ביותר, בארה"ב, אירופה ודרום אפריקה.

במופעי הלהקה שולבו זמרים כמו **אילן ואילנית**, **יפה ירקוני**, **שושנה דמארי**, **מייק ברנט**, **נחמה הנדל**, **גאולה גיל**, **החלונות הגבוהים**, **הדודאים**, **הברירה הטבעית**, **רן אלירן**, **איתמר כהן**, **בועז שרעבי** בתחילת דרכו, **חמישיית הכרמלים-אושיק**, **לוליק**, **חנן**, **מיכל טל ורותי** ואחרים, עם תזמורת מקצועית מהארץ בניצוחו של **זיקו גרציאני** (הגדול!) תפאורה מהממת וסמלית, ותלבושות בעיצובם של מעצבים כמו **לידיה פינקוס גני**.

ונתן כרמון האהוב, קשור לעברנו ולעולם ישאר כך בזכרון רוקדיו, הזמרים והאמנים הרבים שחלקו עמו כברת דרך נפלאה ומיוחדת ובזכות הכירו עולם ומלואו.

בשבילי, יונתן היה מורה לחיים, איש מקסים, מעניין וחבר נאמן! בזכותו הייתה לי חווית חיים ממושכת ומשמעותית. כך גם כל אלה שרקדו, שרו ונגנו תחת שרביטו לאורך השנים.

החוויות מהתקופה שבה רקדתי אצל יונתן חקוקות בזיכרוני והם יפות ועשירות ומהוות פיסת חיים ייחודית ונפלאה בחיי.

הסימפוזיה הענקית שיצר יונתן במופעי מחול, זמר ומוסיקה, עם להקותיו ובהמשך בפסטיבלים למחול בכרמיאל – אין להם אח ורע בתולדות המחול שלנו. מסע ארוך ונהדר שהוא מסע חיים שלמים.

באולימפיה בפריז

הדרך שלי אל חוויית המחול העולמית עוברת דרך להקת עמק חפר, בהדרכת **יענק'לה דקל ז"ל**, פסטיבל הלסינקי 1962 עם **דרורה אלון**, ממשיכה עם הלהקה המרכזית של ההסתדרות, בניהולה של **תרצה הודס**. עודדה כרובי המשיכה והחזיקה בלהקה עד הגיעו של **יונתן כרמון**, שכבש אותנו בסערה! בתחילה עם **תרצה הודס**, בחסות ההסתדרות ולאחר מכן, כלהקת כרמון העצמאית. יונתן העמיד אתגרים חדשים בפני הרוקדים שלו. אהבתו

רינה מאיר, רקדנית

להקת כרמון עם מוריס שבלייה

להקת כרמון עם שארל אזנבור

הנוף ישראלי (בצרפת) והריקוד מזרחי

"על כן אלך, לאור הזכרונות
על כן אבין, נתיב חיי נלוז
כי יש דממה בתום הסערות
יש אור גנוז עם אושר שנגוז"

השפעתו של **יונתן כרמון** על סגנון המחול הישראלי לבמה גדולה ביותר. מדריכים וכוריאוגרפים רבים, רקדנים לשעבר ותלמידי ה"קתדרה לכוריאוגרפים" שהקים באמצע שנות התשעים, ממשיכים ליצור בסגנונו וברוחו.

פסטיבל כרמיאל אותו הגה, הקים וניהל אמנותית ב-13 השנים הראשונות, עיצב את תכניו ואופיו, הינו דוגמא לפסטיבלי ענק המכילים סגנונות מחול מגוונים מכל ארצות העולם, בו משתתפים רוקדים מכל הגלויות והעדויות החיות כאן. משתתפים בו צעירים ומבוגרים במחולות עם, שירי עם, הרקדות ענקיות, סדנאות, שילוב של ישן וחדש ומגוון ענק של תכניות המהוות מוקד עליה לרגל לשוחרי התרבות העממית בישראל.

גדולי האמנים ביקרו אותנו מאחורי הקלעים. חשנו שליחות גדולה עם הריקודים שהעלינו על הבמה וגם בשיחות ו"סדנאות" שעברנו בהלכות נימוס, לבוש והתנהגות.

יונתן הביא אותנו אל הבמות הגדולות בעולם - "אולימפיה" בפריז, "אלברט הול" בלונדון, "האופרה" במילנו, "ברודוויי" ו"מדיסון סקוור גארדן" בניו-יורק. המסעות הארוכים והמפוארים עצבו את דרכנו ואישיותנו, ייצבו חברויות הדוקות לתמיד ופתחו בפנינו פרספקטיבה אחרת לעולם ולחיים בו.

היינו שגרירים נפלאים של מדינת ישראל בזמנים קשים והתקבלנו באהבה ובכבוד. הקהל הצביע ברגליים והאולמות הגדולים היו מלאים באנשים נרגשים.

גם לאחר פירוק הלהקה, המשכתי להיפגש עם יונתן בארה"ב, בה חייתי 10 שנים. כשיונתן הגיע עם המחזות המוסיקליים שלו בעברית ובאנגלית, נהג לבקרני במגבית היהודית המאוחדת, בה עבדתי. כך המשכנו בקשר המיוחד לאורך שנים.

כשחזרתי לארץ קיבלתי את ניהול המדור לריקודי עם בהסתדרות, בהמלצתם של יונתן ושל **תרצה הודס**, שפרשה בעת ההיא לגמלאות.

מתוקף תפקידי והשותפות של ההסתדרות בפסטיבל כרמיאל, ניהלתי והפקתי בפסטיבל מספר לא קטן של אירועי מחול בהפקתו הגרנדיוזית של **יונתן כרמון**, בהשראתו ובהדרכתו.

חברותנו התהדקה והעמיקה, עמדה במבחן השנים וללא ספק העשירה את עולמי. יונתן היה אח וחבר וכן משפחה שלי. יום לפני מותו שאל עלי ורצה להיפגש אתי... יונתן, לא הספקנו להיפגש, אך אני לא נפרדת ממך כי לעולם אזכור אותך חי וקיים!

**רקדנו
בתחושה
שאנחנו
עומדים לפני
משהו חדש,
מרגש, מעניין
ומאתגר**

סיפורים קטנים

ספריי דאודורנט

חזרות לקראת מסע הופעות ב-1967 שנערכו באולם הכדורסל של "הפועל" באוסישקין היו אינטנסיביות ומפרכות. הזיעה ניגרה. הלהקה הורכבה מבני קיבוצים, מושבים ועירוניים... יום אחד עוצר יונתן את מהלך החזרות, מוציא מתיקו ספריי דאודורנט ומביא את הבשורה לבני הלהקה (הגברים כמוכן!) במהלך החזרה הבאה כיסו את האולם עננים של דאודורנט. הבנים "למדו" את הלקח וריססו עצמם בתום כל ריקוד. נחנקנו! שוב עצר יונתן את החזרה והסביר: "את הדאודורנט שמים פעם אחת, אחרי המקלחת ולא אחרי כל ריקוד..."

דיאטות

יונתן הפרפקציוניסט הקפיד על המראה החיצוני, לא פחות מאשר על המופע על כל פרטיו, והיה עוקב אחרי עליות מיותרות במשקל. אנחנו חששנו וניסינו כל דיאטה אפשרית: דיאטת לחם, דיאטת סלטים, דיאטת סטיק וסלט, צום ובעיקר אהבנו את הסלט מהוואי שהיה מורכב מחסה או אננס, עם קוטג' או יוגורט. למותר לציין את הנזק, אך ליתר ביטחון תמיד לבשנו שחור לפני פגישות אתו, כי השחור מרזה.

קניות

תמיד כשהגענו לעיר גדולה, החל מסע הקניות, והסיסמא השימושית הייתה: "היכן קנית? כמה זה עלה? ואיך מגיעים משם למלון?"

מכיוון שהשתכנו במלונות עם מטבחון, קנינו כלים ואוכל לתקופות ממושכות. יום אחד מגיעים בשמחה שני חבר'ה, ובפיהם הבשורה כי מצאו סופר זול וקנו קופסאות טונה "מה זה זולות..." התברר שהטונה נועדה לחתולים...

אחר כך נחתנו בלונדון בדרך לדרום אפריקה. המזוודות היו במשקל עודף גדול. החבר'ה (לא כולם), ישבו בשדה התעופה והוציאו מהמזוודות את כל המחבתות והכלים שקנו ימים ספורים קודם לכן. יונתן השתגע מ"המעברה"...

קנסות

היה נוהל קנסות על איחורים. היו צחוקים על הבמה. עינו החדה של **גברי לוי** ז"ל, שהיה מנהל הלהקה, לא פסחה על אף מעשה משובה הפוגע בתפקודינו התקין. זכור לי מקרה משעשע. בריקוד הדייגים הנפלא והמוכר של יונתן, הבנות ישובות והבנים עומדים בפוזה של יקיצה לפני היציאה לדייג. שקט על הבמה. המסך

סגור. **רבקה מיכאלי** המנחה מספרת לקהל על חיי הדייגים בארץ. המסך נפתח לאטו ואל הבמה קופץ **נתן עוקב** ז"ל, רקדן מהמם ואהוב, וצועק: "חברה מצאתי חנות"... ולמראה המסך הנפתח, נעמד בשקט של נציב מלח דייגי. הקנס לא איחר לבוא...

תקלות

יהודית פרי, "מלכת המים" לשעבר, הצטרפה ללהקה בארה"ב. יפה וקולית, קצת מרחפת... לא מקפידה כל כך על ענייני ה"קוקו בלוף" האופייני לבנות הלהקה. בריקוד הסיום "כשושנה בין החוחים", הבנות מתיישבות בשורה והבנים קופצים מעליהן. באחת הקפיצות נגע בחור בקוקו הרפוי של יהודית, שנשאר תלוי בין שמים לארץ בידי הבחורים...

קלפים

הבנים - רקדנים, זמרים, אנשי במה, מצאו דרך "להעביר זמן" במטוסים, ברכבות ובאוטובוסים. היו מאלתרים שולחנות ממזוודות ומעבירים זמנם במשחקי קלפים. יום קיץ אחד באירופה, התקלקל האוטובוס ונאלצנו להמתין בדרך עד לתיקונו. הקלפנים, כהרגלם ירדו לכר הדשא, ליד הכביש, פשטו חולצות, כדי להשתזף ושיחקו. כל כך היו שקועים במשחק, שלא שמו לב שכולנו עלינו על האוטובוס המתוקן והנהג החל בנסיעה. הריצה של הבנים עם המזוודות בלי החולצות משעשעת גם בזיכרון.

אנגלית

זיקו גרציאני ז"ל, המנצח המהולל, הצטרף לחבורתנו לארוחות ולבילויים. בפילדלפיה, נכנסנו למסעדה וזיקו הזמין המבורגר. לשאלתנו, "למה רק המבורגר?" ענה: "זו המילה היחידה שאני יודע באנגלית". מאז אנחנו הזמנו עבורו!

ליתר ביטחון
תמיד לבשנו
שחור לפני
פגישות אתו,
כי השחור
מרזה.